

چگونه فیلم نامه بنویسیم (۲)

(راهنمای فیلم نامه نویسی)

(تمرین ها و رهنمودها برای نگارش فیلم نامه نویسی)

نویسنده: سید فیلد

مترجم: مسعود مدنی

◀ فهرست ▶

۷.....	مقدمه‌ی مترجم آلمانی	
۱۳.....		مقدمه
۱۹.....	فصل اول: مقدمات	
۳۱.....	فصل دوم: درباره‌ی ساختار	
۴۱.....	فصل سوم: الگو	
۵۷.....	فصل چهارم: چهار صفحه	
۷۱.....	فصل پنجم: ویژگی‌های یک شخصیت سینمایی	
۸۳.....	فصل ششم: تمهیدات توصیف شخصیت	
۹۹.....	فصل هفتم: تنش تصویری در شخصیت	
بخش دوم:		
۱۱۵.....	فصل هشتم: ساختار بندی پرده‌ی اول فیلم‌نامه	
۱۱۷.....	فصل نهم: ده صفحه‌ی اول	
۱۲۷.....	فصل دهم: ده صفحه‌ی دوم و سوم	
۱۳۹.....	فصل یازدهم: الگوی جدید	
۱۵۱.....	فصل دوازدهم: نقطه‌ی مرکزی	
۱۶۱.....	فصل سیزدهم: نیمه‌ی اول و نیمه‌ی دوم پرده‌ی دوم	
۱۷۷.....	فصل چهاردهم: نگارش پرده‌ی دوم	
۱۹۵.....	فصل پانزدهم: گره‌گشایی	
۲۱۱.....	فصل شانزدهم: بازنویسی	
۲۲۳.....	فصل هفدهم: فیلم‌نامه، یک متن خواندنی	
۲۳۷.....		
۲۴۳.....	نمایه	

مقدمه

از زمانی که کتاب اول من «فیلمنامه» (در ایران چگونه فیلمنامه بنویسیم» به ترجمه‌ی مسعود مدنی) منتشر شد، در آمریکا، کانادا و اروپا سفرهای بسیاری داشته و در همه جا برای دست‌اندرکاران سینما، فیلمنامه‌نویسان حرفه‌ای، دانشجویان و دیگر افراد علاقمند، دوره‌ها و سمینارهای فیلمنامه‌نویسی تشکیل دادم.

باید بگویم اینان همگی یک هدف داشتند: همه می‌خواستند فیلمنامه بنویسند و من همیشه به آنان می‌گفتم که باید در ابتدای کار این فکر از سرشان بیرون کنند که من به ایشان یاد خواهم داد که چگونه فیلمنامه بنویسند. به ایشان می‌گفتم نمی‌توانم به هیچ‌کس چیزی یاد بدهم، اگر می‌خواهند فیلمنامه بنویسند باید خودشان این کار را فرا گیرند. خودشان باید یاد بگیرند. چگونه فیلمنامه بنویسند. این که چگونه فیلمنامه را بنویسند به خودشان مربوط می‌شود.

مطالب این کتاب طی تشکیل دوره‌های مختلف فیلمنامه‌نویسی گردآوری شده؛ دوره‌هایی که در لس‌آنجلس آن‌ها را تشکیل دادم. این دوره‌های هشت‌هفته‌ای فیلمنامه‌نویسی چنان برنامه‌ریزی شده که در چهار هفته اول، دانشجویان مطالب را برای نوشتن آماده می‌کنند و در چهار هفته بعد آن را به نگارش درمی‌آورند. هدف دوره، که از نظر من بسیار مهم است، این است که در طی این دوره سی صفحه اول یا پرده اول فیلمنامه نوشته شود.

شرکت‌کنندگان با ایده سه خطی از داستانشان وارد دوره می‌شدند. مثلاً: داستان عبارت است از زنی دارنده یک مقام مهم که تعطیلات را در هاوایی

می‌گذراند. در آن‌جا با جوانی آشنا می‌شود و با او رابطه‌ی عاشقانه پیدا می‌کند. با او به لس‌آنجلس برمی‌گردد و متوجه می‌شود که این رابطه دیگر نمی‌تواند ادامه یابد.

در دوره‌ی اول، درباره‌ی ساختار نمایشی و الگوی کار صحبت می‌کنیم. اولین وظیفه ما این است که روال ماجرا را طوری شکل دهیم که یک پرداخت چهار صفحه‌ای شامل آغاز، نقاط عطف اول و دوم و پایان شکل گیرد. اسم این کار را می‌گذاریم «اردنگی زدن» چرا که احتمالاً دشوارترین کار برای دانشجویان است. در هفته‌ی دوم درباره‌ی شخصیت‌ها صحبت می‌کنیم و تکلیف کلاس، نوشتن شرح حال دو یا سه شخصیت اصلی است. در هفته‌ی سوم اولین پرده فیلم‌نامه را روی کارت‌ها طراحی می‌کنیم و داستانی که در پس داستان اصلی قرار دارد به روی کاغذ می‌آوریم. یک روز یا یک ساعت قبل از شروع داستان چه اتفاقی افتاده است؟ در هفته‌ی چهارم، ده صفحه اول فیلم‌نامه را می‌نویسیم و در زمان باقیمانده به نوشتن می‌پردازیم. ده صفحه‌های بعدی، هر هفته ده صفحه می‌نویسیم. در پایان این ماراتن هشت هفته‌ای، ۳۰ صفحه‌ی اول یا اولین پرده فیلم‌نامه نوشته شده است.

قبل از آغاز پرده دوم وقفه کوتاهی داریم و سپس نگارش را ادامه می‌کنیم. هدف هشت هفته دوم، نوشتن پرده دوم فیلم‌نامه است. دو دوره سوم پرده سوم نوشته می‌شود و بازنویسی‌ها انجام می‌شود.

تقریباً ۸۰ درصد دانشجویان کلاس، فیلم‌نامه‌هایشان تا پایان به نگارش درمی‌آورند. بسیاری هم کارشان از موفقیت خارق‌العاده‌ای برخوردار بوده است.

یکی از دانشجویان قدیمی من جایزه «Humanitas» را برای فیلم‌نامه «جنگ برای طلاق» با شرکت تام سلگ و جین کورتن به دست آورد. دانشجوی دیگر جایزه بهترین تصویرنامه صنف نویسندگان برای تصویرنامه «تخلف سارا مک دیوید» را گرفت و دیگری فیلم‌نامه‌های «پرنده‌گان خار» و «آخرین روزهای پمپنی» را نوشت.

بسیاری از دانشجویانم امکاناتی برای تولید فیلم‌نامه‌ها یا تصویرنامه‌هایشان به

دست آورده‌اند. بعضی‌هایشان مدیر تولید یا تهیه‌کننده استودیوهای سینمایی یا شرکت‌های سینمایی شده‌اند.

کتاب حاضر دارای همان تقسیم‌بندی دوره‌های فیلم‌نامه‌نویسی است و این، دلیل موفقیت آن هم است. بعد از خواندن یک بخش نوبت تمرین می‌رسد و در پایان کتاب فیلم‌نامه کامل شده است.

این دست‌آموز به شما برنامه کار را نشان می‌دهد. از فکر اولیه تا شکل نهایی فیلم‌نامه و به مثابه یک نقشه راهنما برای نوشتن فیلم‌نامه است.

بعد از هر بخش، تمرین‌ها به شما امکان می‌دهد که قابلیت‌هایتان را آزموده و گسترش دهید. امیدوارم در پرتو این اصل متوجه اهمیت پیشرفت در کار بشوید. اگر به خودتان امکان خطا ندهید، هیچگاه هیچ چیز یاد نمی‌گیرید. باید شیوه‌هایی که اثربخش نیستند را بیازمایید و حتی گاه به شیوه قدیمی بنویسید.

حالا آیا واقعاً می‌خواهید فیلم‌نامه‌ای بنویسید؟

آیا هنوز می‌خواهید فکر اولیه‌ای را که در ابتدا به موفقیت نرسیده بود، دوباره بیازمایید؟ برای نوشتن بدترین صفحات یک فیلم‌نامه آماده هستید؟ برای سرگردانی‌ها و ناامید شدن‌ها آماده‌اید؟ شاید حین نگارش فیلم‌نامه عصبانی یا درمانده بشوید و هیچ ندانید که آیا اساساً فکر اولیه قابل تبدیل شدن به یک فیلم‌نامه هست یا نه. این کتاب در این راه، برای شما همچون یک فرآیند یادگیری است.

همه چیز به شما بستگی دارد که آیا می‌خواهید یاد بگیرید و تمرین کنید یا نه؟ در فیلم‌نامه‌نویسی هر چه بیشتر تمرین کنید، کارتان بهتر می‌شود، این کار درست مثل رانندگی و شنا است.

کتاب را بخوانید و وقتی احساس کردید آماده نگارش هستید، دوباره کتاب را از نو فصل به فصل، گام به گام بخوانید. شاید برای مدت یک هفته یا یک ماه در یک فصل درجا بزنید، از نظر زمانی به خودتان سخت نگیرید، چراکه برای آنکه تکلیف‌های هر بخش را به پایان برسانید به زمان نیاز دارید.

هدف این راهنمای فیلم‌نامه‌نویسی این است که دانش، درک و تکنیک خود

مقدمات

۱- به این ترتیب شروع می کنید

می نشینید و به خودتان می گوید که می خواهید یک فیلم نامه بنویسید، اول میل دارید بدانید فیلم نامه اتان با کدام صحنه باید شروع شود. با صحنه ای اتومبیلی که به سرعت از بزرگراهی در میان صحرا می گذرد؟ یا با صحنه مسابقه ای و تماشاگران هیجان زده؟ یا با صحنه آرامی و ساعتی که تیک تاک می کند؟

نویسنده چگونه باید اثرش را شروع کند؟ این پرسشی است که دانشجویمانم در دوره ها از من مرتب می پرسند. خیلی ها به من می گویند که فکر اولیه بسیار نابی برای فیلم نامه دارند، اما نمی دانند از کجا باید شروع کنند. آیا اول باید «پرداخت»^۱ بنویسند؟ پرداختی که طرح جامعی از داستان را ارائه می دهد، یا به سادگی هر چه به ذهنشان می رسد بنویسند؟

آیا باید با یک شخصیت یا مقاله‌ای در روزنامه یا با یک عنوان کار را شروع کنند. نگارش فیلم‌نامه یک فرآیند است، فرآیندی که از گام‌های ارگانیک، تغییر یابنده و پیشرونده‌ی یک طرح در حال شکل‌گیری، تشکیل می‌شود. نگارش فیلم‌نامه یک فن است که گاه به مقام هنر نزدیک می‌شود.

برای آنکه نویسنده، فکر اولیه‌ای را زندگی بخشد و آن را از نظر نمایشی شکل بخشد، مراحل مشخصی وجود دارد که او باید آن‌ها را طی کند. فرآیند شکل بخشی برای هر نوشته‌ای یکسان است، آنچه فرق می‌کند تنها شکل نوشته است.

وقتی می‌نشینید فیلم‌نامه‌ای می‌نویسید، در ابتدای فرآیندی هستید که ماه‌ها یا شاید یک سال تمام طول بکشد تا ۱۲۰ صفحه گفتگو و توصیفات در شکل یک فیلم‌نامه به دست آید.

اگر به‌عنوان نویسنده از قبل بدانید نوشته‌تان را باید با چه شروع کنید، آن‌گاه می‌توانید فیلم‌نامه‌تان را گام به گام طرح‌ریزی کنید، مسیری را طرح‌ریزی کنید که شما را در طول تمام فرآیند نگارش هدایت خواهد کرد و هدف این کتاب هم همین است.

نویسنده‌ی فیلم‌نامه با چه چیز نگارش را آغاز می‌کند.

با یک صفحه سفید؟ بله اما چگونه؟ آیا می‌توان با داشتن ۱۲۰ صفحه سفید، یک فیلم‌نامه کامل را ارائه داد. فیلم‌نامه، داستانی است که با تصاویر، گفتگو و بخش‌های انتقالی توصیفی و در ساختاری نمایشی روایت می‌شود.

چطور است اول با شخصیت‌ها شروع کنیم؟ بله، یک شخصیت جذاب، قوی پایه اساسی هر فیلم‌نامه‌ای است. شخصیتی زنده و سه‌بعدی به شما امکان می‌دهد داستان را دقیق‌تر و ماهرانه‌تر به پیش ببرید. این نقطه شروع خوب و مستحکمی برای یک فیلم‌نامه است. اما از اینجا هم نمی‌شود شروع کرد.

چطور است با یک رویداد شروع کنید؟ رویدادی که برای خودتان یا کسی که می‌شناسید اتفاق افتاده. گاه می‌توانید از یک تجربه واقعی به‌عنوان نقطه شروع

داستان استفاده کنید. اما هنگام نگارش غالباً متوجه می‌شوید که در چارچوب واقعیت این تجربه واقعی گرفتار شده‌اید، چرا که پیوسته می‌خواهید به واقعیت رویداد وفادار بمانید، در حالی که باید این واقعیت را فراموش کنید تا بتوانید داستان را از نظر نمایشی شکل دهید.

«چه کسی، کجا؛ چه می‌کند؟» پرسشی است که گاه به داستانی بی‌ارزش یا با ارزش ناچیز منجر می‌شود.

چطور است که با یک فکر شروع کنیم؟ مسلماً درست است، اما یک فکر اولیه تنها یک فکر است. وظیفه شماست که از نظر نمایشی آن را شکل داده، گسترش بخشیده و به آن لباسی ببوشانید تا آنچه را می‌خواهید به بیننده منتقل کند. این‌که بگوییم می‌خواهیم داستانی درباره یک مربی اسب سواری در مسابقه‌ی «کتاکی» بنویسیم، به‌تنهایی کافی نیست. این فکر اولیه حاوی اطلاعات لازم نیست. در صورتی که برای نمایشی کردن یک «فکر اولیه، به اطلاعات مربوطه هم نیاز دارید.

چطور است با محل و موضوع خاص شروع کنید؟ این هم امکان‌پذیر است. می‌شود از انگیزه خاصی شروع کرد. اما کافی نیست. باید شخصیت و موقعیتی خلق کنید تا بتوانید داستان‌تان را براساس آن بنا کنید. ماجرای فیلم چیست؟ داستان درباره‌ی چیست؟ رویداد، چیزی است که اتفاق می‌افتد، و تا وقتی صفحه سفید جلوی رویتان است، این مورد باید آخرین چیزی باشد که نظرتان را به خود جلب کند. ما بعدها به این موضوع خواهیم پرداخت. اما در ابتدا باید شروع را پیدا کنیم.

چطور است با تحقیق شروع کنیم؟ چه چیز را باید تحقیق کنیم؟ برای تحقیق، احتیاج به موضوع تحقیق داریم. و نقطه شروع هم این است: «موضوع»^۱ ماده اولیه.